

Archeologisch bureauonderzoek

**Plangebied Schellingwoude
Stadsdeel Noord**

BO 08-132 Amsterdam 2011

Inhoud

Samenvatting	4
Inleiding	5
1 Administratieve gegevens plangebied	6
1.1 Administratieve gegevens	6
2 Wet- en regelgeving	7
2.1 Algemeen	7
2.2 Rijk	7
2.3 Provincie Noord-Holland	7
2.4 Gemeente Amsterdam	8
2.5 Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie	8
3 Historisch-topografische en archeologische inventarisatie	9
3.1 Algemeen	9
3.2 Historisch-topografische inventarisatie van het plangebied	9
3.2.1 Ontginning	10
3.2.2 Zeedijk	11
3.2.3 De IJ-bodem	12
3.2.4 Landwinning Schellingwoude-West	12
3.2.5 Verstedelijking	12
3.3 Archeologische inventarisatie van het plangebied	13
3.3.1 Archeologische Monumenten Kaart (AMK) en Cultuur Historische Waardenkaart (CHW)	13
3.3.2 Vindplaatsen in de omgeving van het plangebied	14
3.3.3 Bodemopbouw & conclusie: verwachtingsmodel	15
4 Archeologische verwachtingskaart	16
5 Archeologische beleidskaart	19
Conclusie	21
Bronnen	22
Appendix I: Beleidsvarianten en stroomschema	23
Appendix II: Vindplaatsen BMA	25

Samenvatting

Bureau Monumenten & Archeologie (BMA) heeft in opdracht van Dienst Ruimtelijke Ordening een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor het plangebied Schellingwoude. Dit is bedoeld om het cultuurhistorische verleden van het plangebied in kaart te brengen en daarmee een beeld te krijgen van de archeologische sporen die in de bodem aanwezig kunnen zijn. Een dergelijk bureauonderzoek past binnen de verplichting van gemeenten om conform de Monumentenwet beleid te ontwikkelen ten aanzien van het behoud cq. documentatie van die overblijfselen bij bouwontwikkeling.

Het bureauonderzoek gaat uit van een beknopt overzicht van de historisch topografische ontwikkeling van de noordelijke IJ-oever en het bijbehorende gebied van de Schellingwouder Ban vanaf de Late Middeleeuwen tot in de 20ste eeuw waar het plangebied deel van uit maakt. Het historisch overzicht wordt aangevuld met archeologische informatie afkomstig van vindplaatsen in de directe omgeving van het plangebied. De historische en archeologische informatie over de ruimtelijk topografische ontwikkelingen is omgezet naar een beeld van archeologische verwachtingen.

De archeologische verwachtingskaart (p. 16-18) telt een zone met een hoge verwachting, vijf zones met een lage verwachting en een zone met een beschermde provinciale status. Aan de hand hiervan is een

archeologische beleidskaart opgesteld die de beleidsregels en maatregelen specificceert voor de vereiste archeologische monumentenzorg.

De beleidskaart maakt onderscheid in zeven beleidszones (p. 20-21). Voor elk van deze zones is gespecificeerd of en in welke mate eventueel archeologisch veldonderzoek nodig is in de bouwplanontwikkeling.

Voor het gehele plangebied geldt de wettelijke meldingsplicht. Dit houdt in dat ook in geval geen archeologisch vervolgonderzoek is vereist en toch bodemvondsten ouder dan 50 jaar worden aangetroffen dit aan Bureau Monumenten en Archeologie gemeld moet worden zodat in gezamenlijk overleg met de opdrachtgever maatregelen getroffen kunnen worden tot documentatie en berging van de vondsten.

Inleiding

Het archeologisch bureauonderzoek van Bureau Monumenten en Archeologie (BMA) betreft een inventarisatie van archeologische c.q. cultuurhistorische waarden binnen het plangebied Schellingwoude, stadsdeel Noord. Uitgaande van deze waardestellende inventarisatie wordt het beleid vastgesteld voor het behoud en/of documentatie van eventuele archeologische overblijfselen in verband met toekomstige plannen.

Het archeologisch bureauonderzoek vindt plaats in het kader van het op te stellen Bestemmingsplan Schellingwoude. Er komen verschillende bestemmingen voor, bestaande uit volkstuincomplexen, sportvelden, de historische kern van het dorp Schellingwoude en verdere bebouwing aan de Schellingwouderdijk.

De voorliggende waardestelling is gebaseerd op een historisch topografische inventarisatie van kaartmateriaal, publicaties en archiefbronnen, in samenhang met archeologische informatie over vergelijkbare locaties in de directe omgeving.

In het bureauonderzoek komen het nationale, provinciale en gemeentelijke archeologiebeleid (hoofdstuk 2), de historische en archeologische achtergronden (hoofdstuk 3) en de archeologische verwachting van het plangebied (hoofdstuk 4) aan de orde. Het beleid, dat voortvloeit uit de waardestelling voor dit gebied, is vastgelegd in een beleidskaart (hoofdstuk 5), gekoppeld aan een advies over de maatregelen voor integratie van archeologie binnen (toekomstige) planontwikkeling.

1 Administratieve gegevens plangebied

Het plangebied Schellingwoude betreft de uiterste zuidoostelijke hoek van het Stadsdeel Noord binnen de ringweg A 10. Het wordt begrensd het IJ in het zuidwesten, de Zuiderzeeweg in het noordwesten en noordoosten en de A 10 in het zuidoosten.

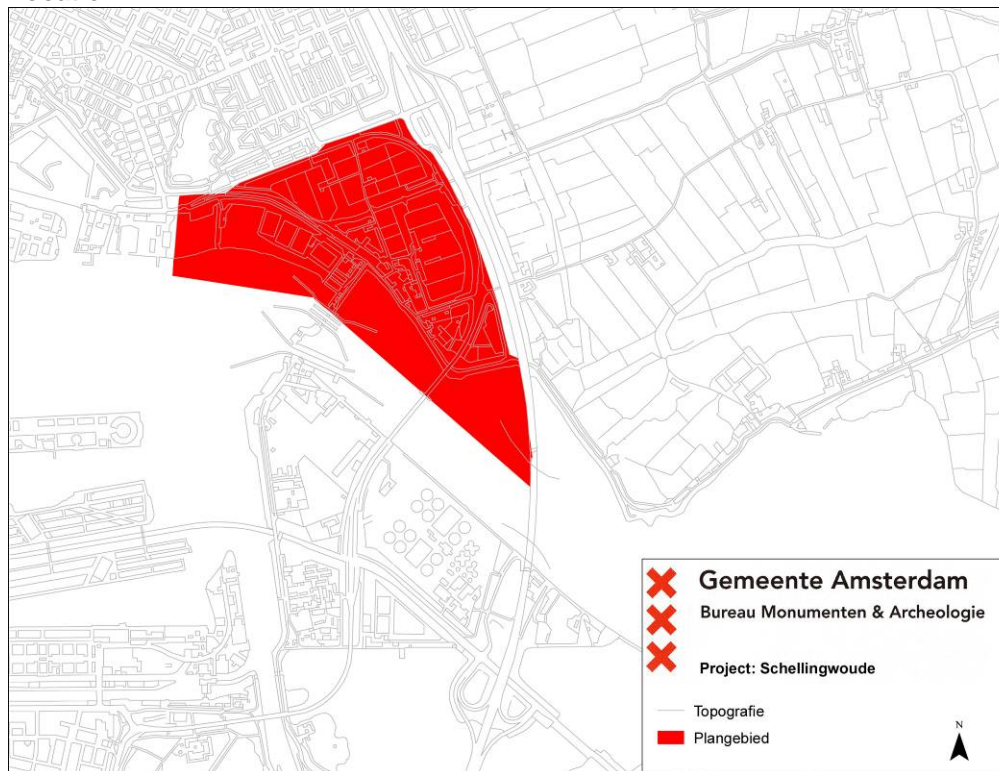
1.1 Administratieve gegevens

Opdrachtgever Dienst Ruimtelijke Ordening
Contactpersoon Mevr. N. Schrama
Adres Postbus 2758
Postcode / plaats 1000 CT Amsterdam

Plangebied

Provincie	Noord-Holland	Gemeente	Amsterdam
Plaats	Amsterdam	Kaartblad	25 ^E
ARCHIS meldingsnr.	32336	ARCHIS afmeldingsnr:	24046
X-coördinaat NW	125.308	Y-coördinaat NW	488.761
X-coördinaat N	125.155	Y-coördinaat N	489.108
X-coördinaat ZW	125.298	Y-coördinaat ZW	488.391
X-coördinaat Z	126.832	Y-coördinaat Z	487.483

Locatie

1 Plangebied Schellingwoude

2 Wet- en regelgeving

2.1 Algemeen

Het archeologische erfgoed bestaat uit voorwerpen en structuren die in de bodem bewaard zijn. Deze materiële overblijfselen vormen een onderdeel van onze leefomgeving. Het beleid voor het archeologisch erfgoed heeft dan ook veel raakvlak met dat van de ruimtelijke ordening. Voor optimale integratie van de archeologie in de ruimtelijke ordening heeft het rijk o.a. de Monumentenwet 1988 en de Wet ruimtelijke ordening aangepast.

2.2 Rijk

Om het bewustzijn van het Europese erfgoed te vergroten hebben de Europese ministers van Cultuur in 1992 het Verdrag van Valletta opgesteld (ook bekend als het Verdrag van Malta). Een van de voorwaarden om dit te bereiken is dat het Europese archeologische erfgoed voor toekomstige generaties beschikbaar blijft.

In Nederland wordt aan dit uitgangspunt invulling gegeven door behoud van archeologisch erfgoed in de bodem (*in situ*) tijdens de planontwikkeling mee te wegen. Als behoud in de bodem (bijvoorbeeld door middel van technische maatregelen of planaanpassing) geen optie is, dan worden archeologische resten opgegraven (behoud *ex situ*). De initiatiefnemer van een ruimtelijk plan, dat bodemverstoring tot gevolg heeft, is verantwoordelijk voor de planologische en de financiële inpassing van het archeologisch onderzoek.

In de Monumentenwet is een bepaling opgenomen dat in elk bestemmingsplan rekening moet worden gehouden met de in de grond aanwezige, dan wel te verwachten archeologische waarden.¹ Ook bevat de Monumentenwet een verplichting om toevalsvondsten te melden (de zgn. meldingsplicht).²

2.3 Provincie Noord-Holland

Als toetsingskader voor bestemmingsplannen en projectbesluiten gebruikt de provincie Noord-Holland de structuurvisie, de leidraad landschap en Cultuurhistorie en de Cultuur Historische Waardenkaart (CHW).³ Op grond van de Wro dienen gemeenten bij de vaststelling van bestemmingsplannen, projectbesluiten en beheersverordeningen de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie in acht te nemen. Op de CHW zijn o.a. archeologisch verwachtingsvolle gebieden opgenomen. De waardestellingen van de CHW zijn bedoeld als algemene indicaties die per specifiek plangebied nadere invulling en precisering nodig hebben. Naast de CHW beheert de provincie de Archeologische Monumentenkaart (AMK) van het rijk. Op de AMK staan de beschermde archeologische monumenten, de terreinen van zeer hoge en hoge archeologische waarde en de gebieden met een archeologische betekenis.

¹ Artikel 38a lid 1 van de gewijzigde Monumentenwet schrijft hierover dat *De gemeenteraad bij vaststelling van een bestemmingsplan als bedoeld in artikel 3.1 van de nieuwe Wet op de Ruimtelijke Ordening en bij de bestemming van de in het plan begrepen grond, rekening houdt met de in de grond aanwezige dan wel te verwachten monumenten.* Met 'monument' wordt hier een (onbeschermde) archeologisch monument bedoeld, ofwel *alle terreinen welke van algemeen belang zijn wegens hun schoonheid, hun betekenis voor de wetenschap of hun cultuurhistorische waarde* (art. 1 Monumentenwet).

² Artikel 53 van de gewijzigde monumentenwet 1988.

³ Provincie Noord-Holland, 2010

2.4 Gemeente Amsterdam

De gemeente Amsterdam vindt het belangrijk dat archeologie vroegtijdig in ruimtelijke ordeningsprocessen wordt geïntegreerd.⁴ Hiermee worden twee doelen gediend. Ten eerste een efficiënte voortgang en kostenbeheersing van bouwprocessen. En ten tweede een kwalitatief goed en stadsbreed uniform beheer van het archeologische erfgoed.

Op basis van de resultaten uit het archeologisch bureauonderzoek wordt bepaald of in het bestemmingsplan regels met betrekking tot archeologie moeten worden opgenomen. De Monumentenwet biedt een tweetal mogelijkheden (artikelen 39-40) die BMA heeft uitgewerkt in de modelregels archeologie.

De bescherming van (verwachte) archeologische waarden in een bestemmingsplan wordt geregeld met een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.1 lid 1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Aan een omgevingsvergunning zijn bouwregels verbonden: die bepalen dat in het belang van de archeologische monumentenzorg de aanvrager van een omgevingsvergunning een archeologisch rapport met selectiebesluit dient te overleggen. Daarnaast kan in het bestemmingsplan worden opgenomen dat een omgevingsvergunning moet worden aangevraagd voor het uitvoeren van aanlegwerkzaamheden.

Aan een omgevingsvergunning kunnen voorschriften worden verbonden. Dit houdt in dat aan de vergunning de verplichting wordt gekoppeld om technische maatregelen tot behoud te treffen, om de archeologische resten op te graven of om de werkzaamheden te laten begeleiden door een archeoloog.

De bouwregels en de omgevingsvergunning voor aanlegwerkzaamheden bevatten daarnaast uitzonderingen, die duidelijk maken in welke gevallen archeologisch onderzoek niet nodig is. In Amsterdam gelden elf beleidsvarianten, zoals de uitzondering van archeologisch onderzoek bij bodemingrepen kleiner dan 10.000 m² of ondieper dan de 19de-of 20ste eeuwse ophogingen (Appendix I: beleidsvarianten). In de praktijk komen per plangebied meestal twee tot zes varianten voor.

2.5 Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie

Voor de uitvoering van archeologisch onderzoek is door het ministerie van OCW de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) opgesteld. De KNA gaat uit van een gefaseerde aanpak. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen een Bureauonderzoek, een Inventariserend Veldonderzoek, een Archeologische Opgraving (AO) en een Archeologische Begeleiding (Appendix I: stroomschema).

Het inventariserend veldonderzoek is bedoeld om de resultaten van het bureauonderzoek te toetsen. Het geeft inzicht in de aanwezigheid en toestand van de archeologische overblijfselen in de bodem. Een opgraving wordt uitgevoerd wanneer er sprake is van een vindplaats met waardevolle archeologische resten. Een archeologische begeleiding houdt in dat de bouwingreep onder begeleiding van een archeoloog wordt uitgevoerd. Elke onderzoeksfase wordt afgesloten met een selectiebesluit. Hierin wordt vastgesteld welke delen van een plangebied in aanmerking komen voor verder archeologisch onderzoek of voor bescherming en welke delen van het plangebied worden vrijgegeven.

Voor archeologisch veldonderzoek is een Programma van Eisen (PvE) vereist. Hierin zijn de kwalitatieve randvoorwaarden en onderzoeksvragen voor het werk vastgelegd. Het vormt de basis voor verdere planning en kostenraming. Het laten opstellen ervan behoort tot de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer van het bouwplan.

⁴ BMA, 2010

3 Historisch-topografische en archeologische inventarisatie

3.1 Algemeen

Het huidige 'natuurlijke' landschap in en om Amsterdam wordt in grote mate bepaald door de landschapsvorming die zich voltrok in het Holoceen, de periode na de laatste IJstijd (vanaf ca. 10.000 BP). Er heerste toen vanaf ca. 4.000 BP een gematigd klimaat waarin veengroei mogelijk was. Toen ontstond hier in de kuststreek het zogenaamde Hollandveen. Het Hollandveen Laagpakket bevindt zich thans in de ondergrond tussen gemiddeld 4 - 5 m ÷ NAP en 2 m ÷ NAP en loopt plaatselijk door tot 0 m NAP. Dit natuurlijke landschap is omgevormd tot een veenweidegebied door middel van grootschalige veenontginningen, die in de 11de eeuw van start gingen.⁵ Bij de cultivatie van het landschap speelde de waterhuishouding een cruciale rol. Tegelijkertijd met de veenontginningen begon ook de aanleg van dijken en later in de 17de en 18de eeuw volgde de uitgebreide droogmakerijen waarbij grote watergebieden in Noord-Holland werden ingepolderd.

Wat de vroegste bewoning van Amsterdam betreft dateren de oudste archeologische sporen van huizen tot nu toe uit de 12de eeuw. Rond de stad en met name op de hoger gelegen strandwallen in Noord Holland zijn vindplaatsen met bewoningssporen die teruggaan tot in de Bronstijd (ca. 2.000 - 800 v. Chr.).

De eerste bewoning van Amsterdam ontwikkelde zich in de 12de en 13de eeuw aan de Nieuwendijk/Kalverstraat en de Warmoesstraat/Nes. Met de aanleg van de (Nieuwezijds en Oudezijds) burgwallen in de 14de eeuw startte het proces van stadsvorming. De stad had eerst een aarden omwalling ('sciltraminge') als verdedigingswerk die in de het laatste kwart van de 15de eeuw werd vervangen door een stenen stadsmuur. De laatmiddeleeuwse stad was omsloten door de huidige Singel aan de westkant en de Geldersekaade en Kloveniersburgwal aan de oostkant. In de periode 1585-1663 groeide de stad explosief door vier stadsuitbreidingen. Ten tijde van de Eerste Uitleg (1585-1586) verplaatste de stadsrand zich naar de huidige Herengracht en de Oudeschans. Bij de Tweede Uitleg (1592-1596) verschenen er vier nieuwe woon- en werkeilanden (Marken, Uilenburg, Rapenburg en Vlooienburg) aan de oostkant van de stad. In 1613 ontstond met de Derde Uitleg aan de westzijde van de stad de woon- en werkbuurten de Jordaan en het eerste deel van de grachtengordel tot aan de Leidsegracht. De vroeg 17de-eeuwse stad werd beschermd door een gebastioneerde aarden wal ontworpen naar de nieuwste fortificatieplannen uit Italië, voorzien van elf bolwerken. Met de Vierde Uitleg van 1663 werd in de Gouden Eeuw het halfcirkelvormige stadsplan van Amsterdam voltooid. Het oostelijke deel van de grachtengordel werd aangelegd over de Amstel en aan het IJ werden de drie oostelijke haveneilanden Kattenburg, Wittenburg, Oostenburg gerealiseerd. De nieuwe bakstenen stadswal (met nu in totaal 26 bolwerken) volgde met z'n gracht het tracé van de huidige Singelgracht.

De eerste woonwijken buiten de Singelgracht verrezen naar aanleiding van het uitbreidingsplan Kalff in 1877, gevolgd door een tweede ring na annexatie van grote delen van de gemeenten Nieuwer-Amstel en Sloten in 1896. De 20ste-eeuwse groei van de stad valt uiteen in vier fasen; bebouwing van de Baarsjes, Zuid en Oost in de twintiger en dertiger jaren, het door nieuwbouw aaneengroeien van voormalige dijkdorpen in Amsterdam Noord, de wederopbouwijken aan de westzijde van de stad (de Westelijke Tuinsteden) en de bebouwing van de voormalige Bijlmermeer in de zestiger en zeventiger jaren. Met IJburg borduurt de stad begin 21ste eeuw weer voort op het concept van vier eeuwen tevoren, het creëren van stedelijk areaal in en aan het IJ.

⁵ Veerkamp 1997, 10-31.

3.2 Historisch-topografische inventarisatie van het plangebied

Voor deze historisch topografische analyse zijn verschillende cartografische bronnen gebruikt, waaronder de Topografische Militaire Kaart (1854) gecombineerd met gegevens van de kaart van Amsterdam en omstreken van Nicolaes Visscher (ca. 1700) en de Chromotopografische Kaart (ca. 1890).

2 Het plangebied geprojecteerd op de Topografische Militaire Kaart uit 1854.

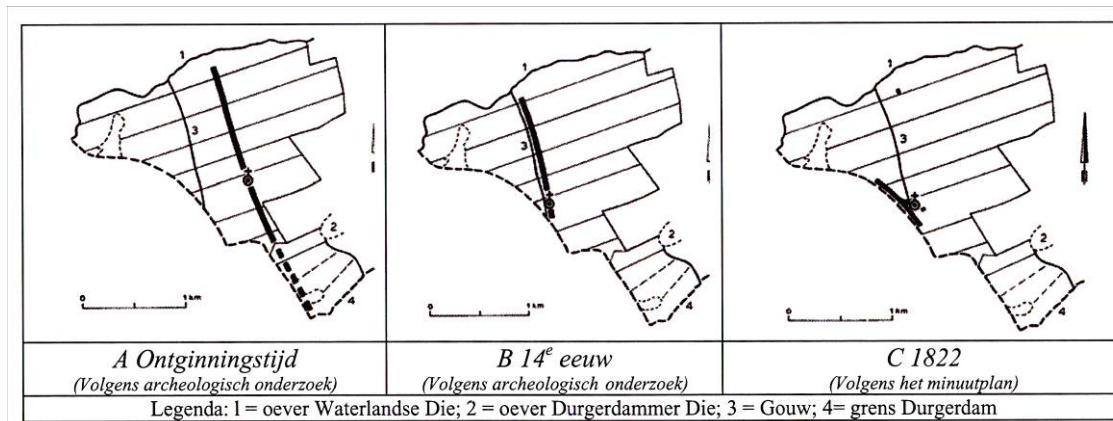
3.2.1 Ontginning

Het plangebied maakt deel uit van Waterland, een al sinds de middeleeuwen bestuurlijk aaneengesloten gebied.⁶ Rond het begin van de 13de eeuw was Waterland vrijwel geheel in cultuur gebracht en werd het in de historische bronnen als een rechtsgebied vermeld. De ontginning van Waterland startte in het einde van de 10de eeuw vanuit het kustgebied en West-Friesland. De ontginningsactiviteiten waren gericht op de ontwatering van het land om het geschikt te maken en te houden voor akkerbouw. De kleine rivieren (Dieën), die door het gebied stroomden, werden als ontginningsas gebruikt. Haaks op de riviertjes werden percelen uitgezet en aan de kopse kant verzezen boerderijen op huisterpen. Zo ontstond de voor het veenlandschap typerende lintbebouwing. Tussen de percelen liepen sloten waarmee het natte veengebied werd ontwaterd. Door de ontwatering nam het veen in volume af en daalde het maaiveld, dat aanvankelijk ca 4 meter boven zeeniveau lag, met meer dan 1 meter per eeuw ten opzichte van de rivieren, het IJ en de Zuiderzee.⁷ Als bescherming tegen de hierdoor ontstane wateroverlast werd aan de achterzijde van de ontginning een veendijk aangelegd, in Waterland een gouw of gowdijk genoemd. De in het plangebied gelegen Wijkergouw is een dergelijke middeleeuwse veendijk die zich oorspronkelijk in de Schellingwouder Weren oostelijk van de ringweg A 10, bevond. De bewoning op huisterpen verplaatste zich vanaf de 14de eeuw naar de Wijkergouw (afb. 3B).⁸

⁶ De Cock 1975, 329.

⁷ Lutgert e.a. 1994, 6-9

⁸ Bos 1988, 104-5.

3 Schellingwoude, schematische weergave van de dorpsverplaatsing (Battjes 2006, 15, naar: Bos 1988, 104-105)

De bodemdaling had tot gevolg dat de huisplaatsen voortdurend moesten worden opgehoogd. Door de aanhoudende vernatting kon in de 13de eeuw in Waterland niet voldoende meer ontwaterd worden om de landbouw mogelijk te maken.⁹ De nederzettingen verplaatsten zich in de 15de en 16de eeuw als gevolg van een noodzakelijke economische heroriëntatie opnieuw, nu naar de doorgaande (water)wegen, zoals de in de 13de eeuw aangelegde Waterlandse Zeedijk.¹⁰ De bevolking ging zich, nu landbouw niet meer mogelijk was, toeleggen op zeevaart en visserij en op veeteelt en zuivelproductie.¹¹ Schellingwoude werd een belangrijk vertrekpunt van de melkschuiten die dagelijks naar Amsterdam voeren.

3.2.2. Zeedijk

Als gevolg van bovengenoemde problemen met de waterhuishouding door de sterke daling van het maaiveld deden zich regelmatig overstromingen voor waarbij grote stukken land verloren gingen. Om het land te beschermen werden op verschillende plaatsen dijken aangelegd die door dammen onderling met elkaar werden verbonden. Zodoende ontstond in de 13de eeuw de Waterlandse Zeedijk, tussen Oostzaan en Monnikendam, die tevens een belangrijke verbindingsweg werd met steden en dorpen noordelijker langs de Zuiderzee gelegen. Langs de dijk ontstonden dorpen als Buiksloot, Schellingwoude, Durgerdam en Nieuwendam. Ieder dorp was verantwoordelijk voor het onderhoud van het aangrenzende deel van de dijk. Als het onderhoud van de dijk werd verzaakt vonden dijkdoorbraken en grote overstromingen plaats. Om de dijk te herstellen werd een nieuw dijklichaam in een bocht rond de doorbraak aangelegd. De Schinkelbraak en het Schellingwoudergat zijn op deze wijze ontstane meren of braken (afb. 4).

Voor de dorpen Schellingwoude en Ransdorp droegen een onevenredig groot deel van de dijklast. Op deze kwetsbare zuidoost hoek van Waterland werd het water van Zuiderzee en IJ bij harde wind zeer hoog opgestuwd, zodat dit dijkvak veel meer onderhoud nodig had en vaker moest worden opgehoogd. Beide dorpen drongen aan op gemeenmaking van de dijkage: het omslaan van de kosten van het dijkonderhoud op alle inwoners van Waterland. Pas nadat Waterland na een stormvloed in 1580 geruime tijd blank stond omdat de bevolking, verarmd door de strijd tussen de opstandelingen en de Spaanse troepen ter plaatse, niet in staat was de dijkdoorbraken te herstellen, grepen Willem van Oranje en de Staten van Holland in. Met subsidie van de overheid konden Schellingwoude en Ransdorp de dijk herstellen.¹²

⁹ Bos 1985, 111.

¹⁰ Bos 1988, 104-105 en Battjes 2006, 15

¹¹ Lutgert 1994, 37.

¹² Lutgert 1994, 21-34.

4 Het plangebied geprojecteerd op de kaart van Visscher uit ca 1700.

3.2.3 De IJ-bodem

Gedurende diverse stormvloeden in de 12de en 13de eeuw gingen grote stukken veengebied verloren en verbreedde het IJ zich aanzienlijk. Sinds de 13de eeuw fungeerde het IJ als aanvoerroute voor de scheepvaart vanaf de voormalige Zuiderzee (het huidige IJsselmeer) naar Amsterdam. Het buitendijkse deel van het plangebied ligt in dit historisch vaargebied tussen Amsterdam en de Zuiderzee. Uit deze periode kunnen op de IJ-bodem scheepswrakken en in het water gevallen voorwerpen aanwezig zijn. Een tweede categorie van mogelijke overblijfselen houdt verband met de laat-paleolithische bewoningsgeschiedenis van dit gebied tijdens de Weichsel-IJstijd (120.000-9.000 v. Chr.). Botten van de toenmalige fauna en overblijfselen van menselijke aanwezigheid zoals stenen werktuigen uit deze periode die zijn losgespoeld uit dieper gelegen pleistocene zandlagen kunnen hier aangetroffen worden.

3.2.4 Landwinning Schellingwoude-West

De buitendijkse polder Schellingwoude-West is in de tweede helft van de 19de eeuw ontstaan als baggerdepot. Tegen het dichtslibben van het IJ werden diverse maatregelen genomen, waaronder baggeren. Het slib werd opgenomen in zogenaamde baggerdepots. Het buitendijkse baggerdepot Schellingwoude-West is voor het gebruik als polder drooggemalen.

3.2.5 Verstedelijking

De regio Waterland behield lange tijd zijn landelijk karakter. Vanaf 1921 veranderde dit toen het gebied grotendeels door Amsterdam werd geannexeerd. In eerste instantie werden in Amsterdam Noord enkele tuindorpen aangelegd zoals Tuindorp Nieuwendam (1924) en Tuindorp Buiksloot (1930). In de jaren zestig ontstond enkele nieuwe wijken: Nieuwendam, Banne Buiksloot en Buikslotermeer werden toen aangelegd. In het plangebied Schellingwoude is de nieuwbouw van bescheiden omvang gebleven. Het gebied tussen Schellingwoude en de Zuiderzeeweg is groen gebleven en biedt plaats aan de volkstuintencomplexen Wijkergouw en Rust en Vreugd. De buitendijkse polder Schellingwoude-West is tegenwoordig in gebruik als sportpark. De oorspronkelijke bebouwing langs de Schellingwouderdijk en de bebouwing achter de dijk zijn grotendeels in de 19de eeuw vervangen, waarbij de oorspronkelijke infrastructuur veelal bewaard is gebleven (afb. 5).

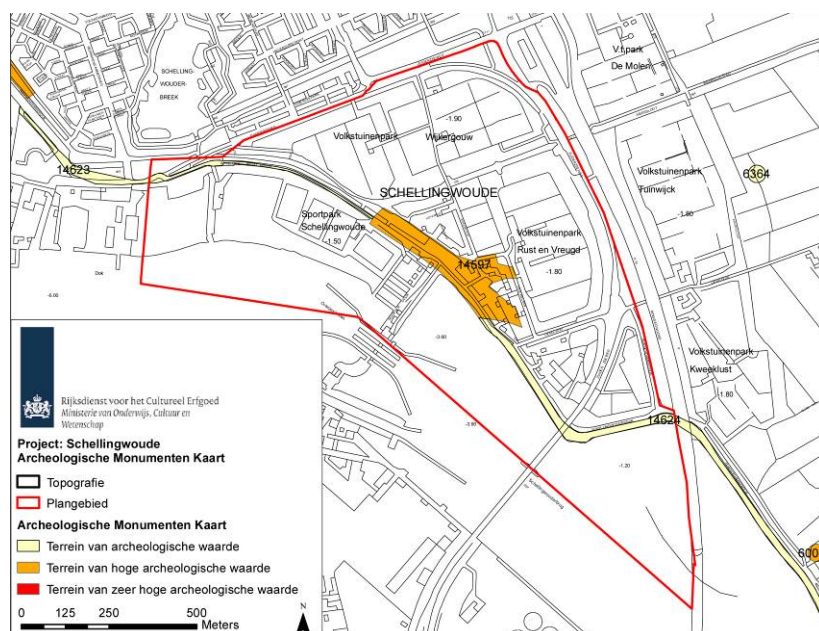

5 Links een schilderij uit 1816 van G. Lamberts (SAA) van een 17de eeuwse kerk en een 17de of 18de eeuwse stolpboerderij. Rechts een foto uit 2004 (Atlas van Amsterdam) van dezelfde plaats, waarbij zowel de kerk als de boerderij (in de 19de eeuw) herbouwd zijn. (Wijkergouw 3 en 6).

3.3 Archeologische inventarisatie van het plangebied

3.3.1 Archeologische Monumenten Kaart (AMK) en Cultuur Historische Waardenkaart (CHW)

Binnen het plangebied komen volgens de Archeologische Monumenten Kaart (AMK) twee archeologische aandachtsgebieden voor: de historische kern van het dorp Schellingwoude (oranje) met een hoge archeologische waardering en de Schellingwouderdijk (geel) met een archeologische waardering (afb. 6). Dit terrein maakt onderdeel uit van de Noorder-IJdijken en is een provinciaal beschermd monument. De Cultuurhistorische Waardenkaart van de Provincie Noord-Holland (CHW) komt overeen met het AMK-kaartbeeld. De verwachtingsbeelden van de AMK en CHW zijn algemeen van aard en dienen in het kader van de bestemmingsplanvorming nader te worden uitgewerkt. Hiertoe is in het volgende hoofdstuk een historisch topografische analyse opgenomen om de archeologische verwachtingen nader te specificeren en ruimtelijk te onderscheiden.

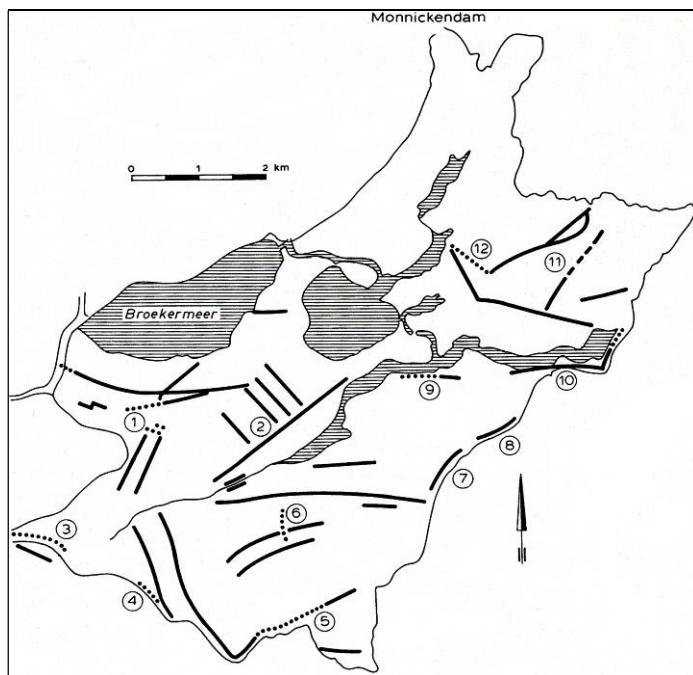

6 Het plangebied Schellingwoude (rood omlijnd) op de Archeologische Monumenten Kaart (AMK, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, juli 2010). Binnen het plangebied bevinden zich twee zones met een archeologische verwachting. De Cultuurhistorische waardenkaart van de Provincie Noord-Holland (CHW) komt overeen met het AMK-kaartbeeld.

3.3.2 Vindplaatsen binnen en in de nabije omgeving van het plangebied

In het plangebied is tot op heden geen archeologisch veldonderzoek uitgevoerd. In de directe omgeving zijn in het verleden meerdere archeologische vindplaatsen gelokaliseerd.

In 1976 is het toenmalige Instituut voor Prae- en Protohistorie (IPP) van de Universiteit van Amsterdam (thans het AAC) in samenwerking met de plaatselijke Archeologische Werkgemeenschap Nederland (AWN) begonnen met een archeologische inventarisatie van het bodemarchief van Waterland. Op grond van non-destructief onderzoek (in dit geval met name middels veldkartering, luchtfoto's en perceelsnamenonderzoek) zijn ca. 600 mogelijke middeleeuwse huisplaatsen aangewezen en kon een schematisch overzicht worden gemaakt van de voormalige dorpen en gehuchten (afb. 7).

7 Schematisch overzicht voormalige dorpen en gehuchten (dikke lijnen). De gestippelde lijnen geven de huidige dorpskernen aan. 1 = Zunderdorp, 2 = Poppendam, 3 = Nieuwendam, 4 = Schellingwoude, 5 = Durgerdam, 6 = Ransdorp, 7 en 8 de Grote en Kleine Kinsel, 9 = Holysloot, 10 = Uitdam, 11 = waarschijnlijk o.a. Midwoude en Onderwoude, 12 = Zuiderwoude (uit: Bos 1984, tekening B. Donker).

Op basis van de gegevens van het IPP is vervolgens in de jaren tachtig door de toenmalige stichting RAAP een boorprogramma voor landelijk Waterland opgezet.¹³ De resultaten hiervan zijn opgenomen in de Cultuur Historische Waardenkaart van de provincie Noord-Holland (afb. 3). Hierop is te zien dat zich 500 m oostelijk van de Wijkergouw, aan de oostzijde van de tegenwoordige ringweg A 10, concentraties van (middeleeuwse) huisplaatsen bevonden (zie 3.2.1, afb. 3).

In 1999 heeft de afdeling Archeologie van Bureau Monumenten en Archeologie een veldverkenning in de buurt van het plangebied uitgevoerd: in de IJdoornpolder ten oosten van Durgerdam. De polder maakt deel uit van het natuurlijke veenlandschap Waterland dat vanaf de 10e eeuw werd ontgonnen en dankt zijn huidige vorm waarschijnlijk aan 15de-eeuwse en latere erosie. In de zuidelijke punt werden verhoogde woonplaatsen aangeboord, op grond van aardewerkvondsten te dateren eind 12de - 14de eeuw. Ze geven waarschijnlijk de locatie aan van IJdoorningerdam, de voorganger van Durgerdam. Na de Elisabethsvloed van 1421 is de bewoning achter de toen herstelde en verplaatste zeedijk komen te liggen, op de plaats van het huidige dorp Durgerdam.¹⁴

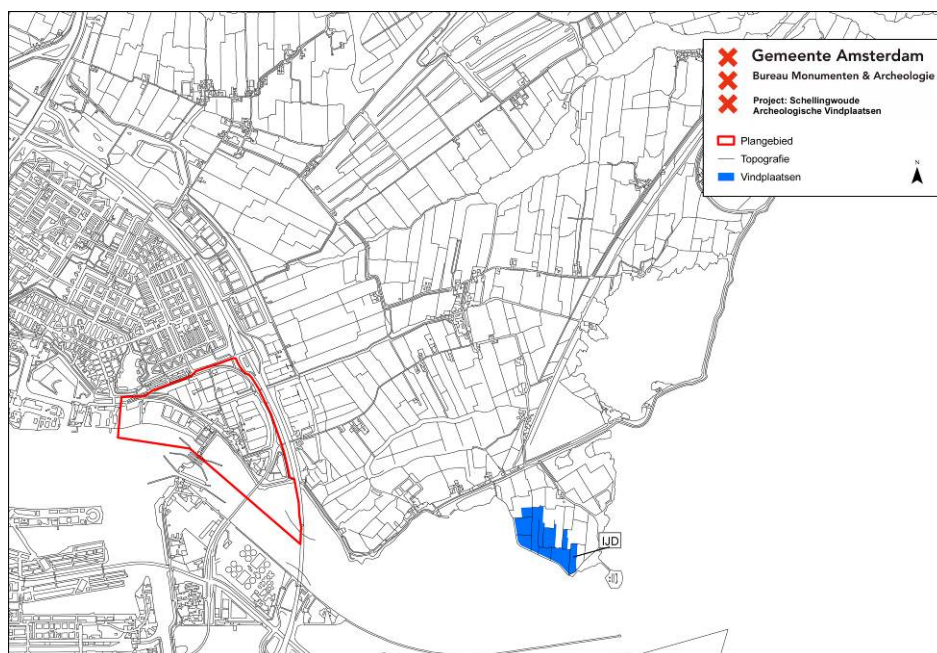
¹³ Bos 1988, XI.

¹⁴ Gawronski 2001, 336-340.

3.3.3 Bodemopbouw en conclusie verwachtingmodel

Op basis van bovenstaande inventarisatie zijn binnen het plangebied Schellingwoude materiële overblijfselen te verwachten die samenhangen met de gebruiksgeschiedenis als maritiem gebied vanaf de 12de tot de 20ste eeuw. Er kunnen in het gebied losse huisterpen, verkavelingsloten of afval van bewoning verwacht worden. Deze archeologische sporen vertonen in de regel een wijde verspreiding en hebben een lage trefkans. De archeologische sporen ter plaatse van de Schellingwouderdijk en de aanliggende bewoningszone hebben een hoge trefkans. Ter plaatse van de open delen van het IJ-meer kunnen resten aanwezig zijn van verdrinken landschappen. Ook zijn hier obstakels te verwachten die verband houden met scheepvaartactiviteiten, waaronder scheepswrakken en voorwerpen die in het water gevallen zijn. In principe hebben dergelijke resten een wijde verspreiding. De enige samenhangende structuren zijn scheepswrakken, maar dit zijn geïsoleerde vindplaatsen met een lage trefkans. De archeologische verwachting is daarom laag. Ter plaatse van de slibdepots is het zeer aannemelijk dat de oorspronkelijke IJ-bodem is samengedrukt en het bodemarchief schade heeft ondervonden. Dit betekent dat hier geen archeologische overblijfselen meer aanwezig zijn.

De ondergrond van het plangebied bestaat uit een kleipakket uit de formatie Naaldwijk, dat in deze zone van Amsterdam gemiddeld op 5,00 m ÷ NAP begint. Daarboven bestaat de ondergrond uit Hollandveen, waarvan de bovenkant in deze zone van Amsterdam gemiddeld op 1,20 m ÷ NAP ligt. Het oorspronkelijke polder(water)peil bevindt zich in dit deel van Waterland op ca. 1,40 m ÷ NAP.¹⁵ Op basis van de huidige maaiveldhoogte van het binnendijkse gebied (ca. 1,20 m ÷ NAP) kan er vanuit gegaan worden dat er geen sprake is van ophoging en dat eventuele archeologische sporen of vondsten dicht onder het huidige maaiveld liggen.

8 Topografische positie van de archeologische veldverkenning in de IJdoornpolder (aangegeven in blauw).

¹⁵ Dienst der Publieke Werken 1967, 290-294.

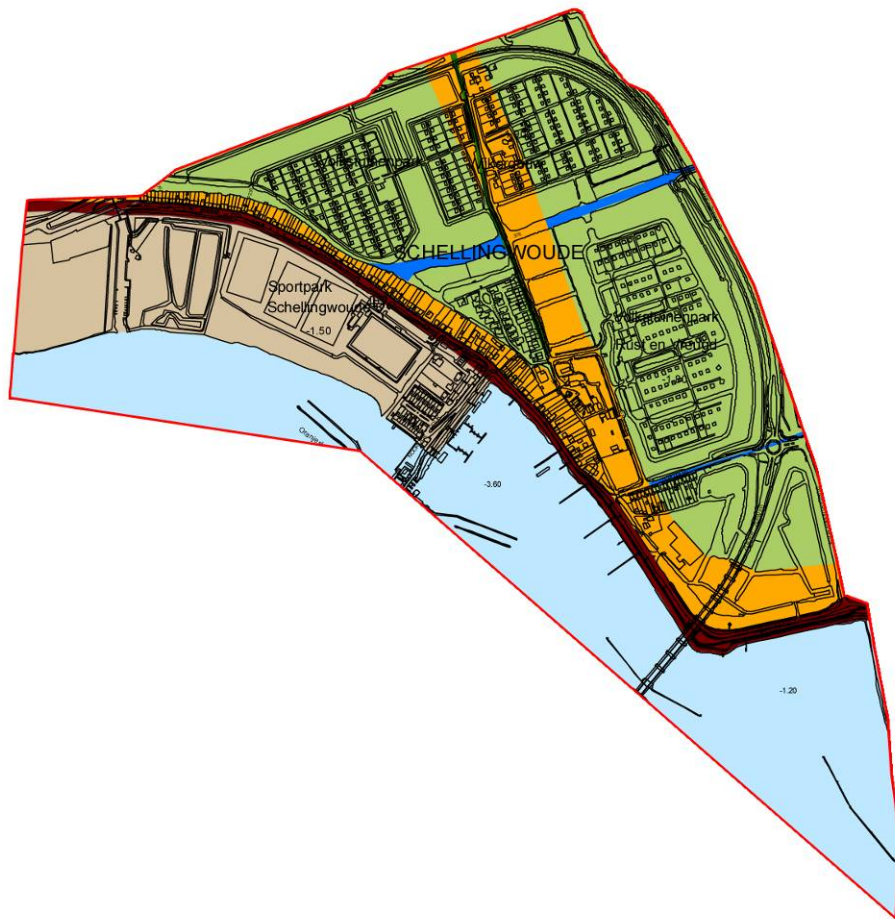
4 Archeologische verwachtingskaart

Op basis van bovenstaande inventarisatie (hoofdstuk 3) zijn binnen het plangebied Schellingwoude materiële overblijfselen te verwachten die samenhangen met de gebruiks- en bewoningsgeschiedenis als landelijk gebied van de 11de tot de 20ste eeuw. De 13de-eeuwse Schellingwouderdijk met aanliggende bewoning en het dorp Schellingwoude bevinden zich nog op de oorspronkelijke plaats. Langs verkavelingsloten kunnen sporen van middeleeuwse huisplaatsen verwacht worden en sporen van afval. Op de IJ-bodem kunnen zich scheepswrakken en in het water gevallen voorwerpen bevinden. Op grotere diepte kunnen overblijfselen uit de prehistorie voorkomen. Dit leidt tot een verwachtingskaart van archeologische materiële neerslag.

Archeologische verwachtingszones plangebied Schellingwoude

- Begrenzing plangebied
- **A Schellingwouderdijk.** Dit deel van de 13de-eeuwse Waterlandse Zeedijk, die tevens een belangrijke verkeersweg was, ligt nog op zijn oorspronkelijke plaats. Onder latere ophogingen zijn sporen van de middeleeuwse dijk- en wegstructuur te verwachten evenals losse vondsten en afval. Vanwege de lange gebruikperiode en geringe verstoring hebben de archeologische sporen een hoge dichtheid en sterke onderlinge samenhang. De archeologische verwachting is daarom hoog.
- **B Schellingwoude en bewoning langs de Schellingwouderdijk en Wijkergouw** Ter plaats van de huidige bebouwing te Schellingwoude en langs de Schellingwouderdijk en Wijkergouw kunnen sporen verwacht worden van de oorspronkelijke 14de-17de eeuwse bewoning, evenals losse vondsten en afval. Vanwege de lange gebruikperiode en geringe verstoring hebben de archeologische sporen een hoge dichtheid en sterke onderlinge samenhang. De archeologische verwachting is daarom hoog.
- **C Liergouw en Weersloot.** In deze zones kunnen overblijfselen voorkomen die verband houden met verkaveling, landgebruik of afvalstort. Dergelijke overblijfselen hebben weinig tot geen samenhang en een wijde verspreiding. De archeologische verwachting is daarom laag.
- **D Schellingwouder Ban.** Landelijk gebied van de Schellingwouder Ban. Betreft een zone die diende voor bewoning en landgebruik. Het oorspronkelijke landschap is hier door de geringe verstoring goeddeels bewaard. De materiële neerslag kan bestaan uit verkavelingsporen, sloten en kades uit de ontginningsperiode (11de/13de eeuw). Dergelijke overblijfselen hebben weinig tot geen samenhang en een wijde verspreiding. De archeologische verwachting is daarom laag.
- **E Aanplemping late-19de eeuw.** Betreft buitendijks met bagger aangeplempt land. Hier zijn losse vondsten en afval te verwachten. Dergelijke overblijfselen hebben weinig tot geen samenhang en een wijde verspreiding. De archeologische verwachting is daarom laag. Onder de aanplemping bevindt zich de oorspronkelijke IJ-bodem (zie F).

- **F Het IJ.** In de bedding van het IJ zijn scheepsresten of andere verzonken overblijfselen te verwachten die verband houden met de historische scheepsvaart, vanaf de 13de eeuw of mogelijk vroeger. Ook kunnen hier losse vondsten, afval en gedumpt materiaal voorkomen die in de bedding zijn weggezonden. Tenslotte kan de ondergrond op grotere diepte (12 m ÷ NAP) prehistorische overblijfselen bevatten. Dergelijke overblijfselen hebben geen samenhang en hebben een wijde verspreiding. De enige samenhangende structuren zijn scheepswrakken, maar dit zijn geïsoleerde vindplaatsen met een lage trefkans. De archeologische verwachting is daarom laag.
- **G Wijkergouw.** Betreft het tracé van de zomerkade. De materiële neerslag betreft aanplantingen, beschoeiingen, dijk- en wegstructuur en losse vondsten en afval. Dergelijke overblijfselen hebben een wijde verspreiding. De archeologische verwachting is daarom laag.

X Gemeente Amsterdam
X Bureau Monumenten & Archeologie
X Project: Schellingwoude
Archeologische Verwachting

Topografie

Plangebied

Archeologische verwachtingzones

A Schellingwouderdijk

B Bewoning Schellingwoude en Wijkergouw

C Liergouw en Weersloot

D Schellingwouder Ban

E Aanplemping late 19de eeuw

F Het IJ

G Wijkergouw

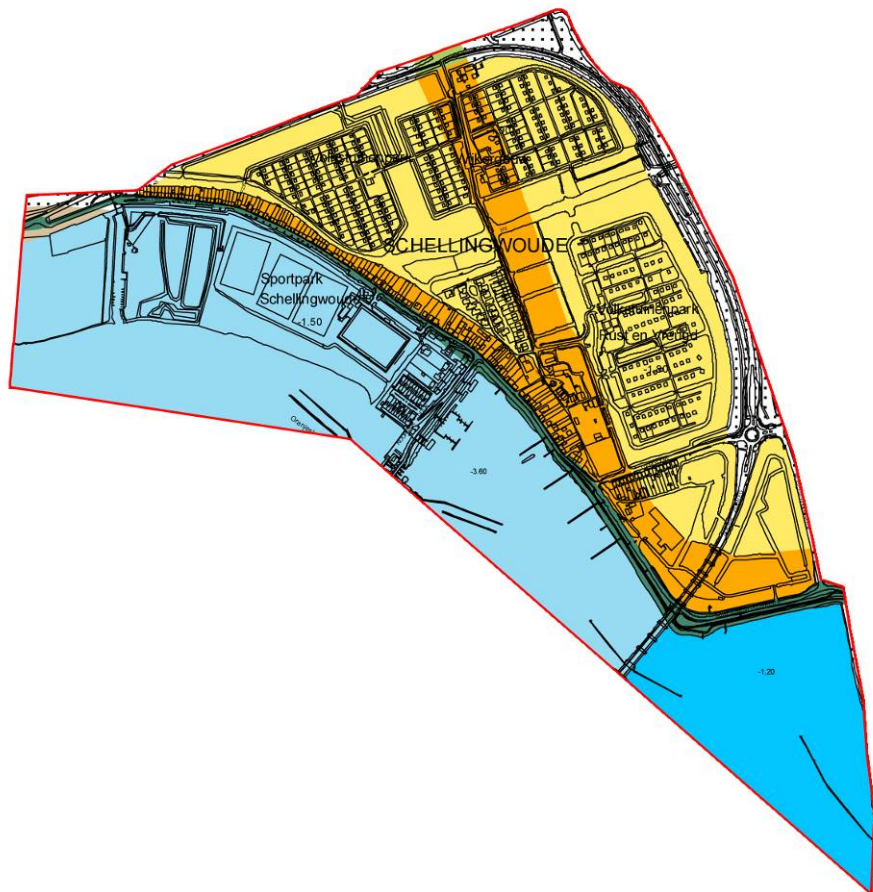
5 Archeologische beleidskaart

De archeologische beleidskaart van het plangebied Schellingwoude is een vereenvoudigde weergave van de diverse archeologische verwachtingen (hoofdstuk 4). De kaart is bedoeld als een schematisch ruimtelijk overzicht van de maatregelen die nodig zijn voor de zorg voor het archeologische erfgoed binnen bepaalde zones of locaties in het plangebied. De verwachtingen worden beleidsmatig gewaardeerd door ze te koppelen aan de huidige toestand van het terrein en de mogelijk opgetreden bodemverstoringen. Het waarderingsstelsel resulteert in de clustering van de verwachtingen binnen drie zones: één met een hoge en twee met een lage verwachting, ieder met bijbehorende beleidsmaatregelen.

Archeologische Beleidszones op basis van de archeologische verwachtingszones en verstoringen binnen het plangebied Schellingwoude

- **Beleidsvariant 3 (verwachtingzones B en G)**
Archeologisch onderzoek is noodzakelijk bij bodemingrepen dieper dan 0,50 m onder het maaiveld en met een oppervlakte groter dan 100 m² archeologisch veldonderzoek noodzakelijk.
- **Beleidsvariant 5 (verwachtingzones B en G: gedeelte onder de Zuiderzeeweg)**
Archeologisch onderzoek is noodzakelijk bij bodemingrepen dieper dan 2 m onder het maaiveld en met een oppervlakte groter dan 500 m² archeologisch veldonderzoek noodzakelijk.
- **Beleidsvariant 6 (verwachtingzones C en D)**
Archeologisch onderzoek is noodzakelijk bij bodemingrepen dieper dan 0,50 m onder het maaiveld en met een oppervlakte groter dan 10.000 m² archeologisch veldonderzoek noodzakelijk.
- **Beleidsvariant 9a (verwachtingzones F)**
Archeologisch onderzoek is noodzakelijk bij ingrepen in de waterbodem groter dan 2500 m².
- **Beleidsvariant 9b (verwachtingzones F)**
Archeologisch onderzoek is noodzakelijk bij ingrepen in de waterbodem groter dan 10.000 m².
- **Beleidsvariant 10 (verwachtingzone E)**
Archeologisch onderzoek is noodzakelijk bij bodemingrepen dieper dan 4.00 m ÷ NAP en met een oppervlakte groter dan 10.000 m² archeologisch veldonderzoek noodzakelijk.
- **Beleidsvariant 11 (verwachtingzones A-G: gedeelten onder het trace van de ringweg A10)**
Vrijstelling van archeologisch veldonderzoek geldt in alle gevallen.

Voor het gehele plangebied geldt dat ook in geval geen archeologisch vooronderzoek vereist is en er toch archeologische overblijfselen ouder dan 50 jaar bij bouwwerkzaamheden aangetroffen worden, deze bij de gemeente aangemeld dienen te worden, zodat in gezamenlijk overleg met de opdrachtgever maatregelen getroffen worden tot documentatie en berging van de vondsten.

X Gemeente Amsterdam
X Bureau Monumenten & Archeologie
X Project: Schellingwoude
X Archeologisch beleid

- Topografie
- Plangebied
- beleidsvariant 3
- beleidsvariant 5
- beleidsvariant 6
- beleidsvariant 9a
- beleidsvariant 9b
- beleidsvariant 10
- beleidsvariant 11
- Beschermd provinciaal monument

0 125 250 500
Meters

Conclusie

Het voorliggende bureauonderzoek naar archeologische waarden is uitgevoerd in het kader van het bestemmingsplan Schellingwoude.

Aan de hand van de archeologische verwachtingen (p. 16-18) is een beleidskaart (p. 20) opgesteld waarin 8 beleidszones worden onderscheiden. De eerste beleidszone (**verwachtingszone A**) heeft een provinciaal beschermde status. Voor deze zone geldt dat bij iedere ingreep een Monumentenvergunning moet worden gevraagd bij de Provincie. Voor de tweede beleidszone (**verwachtingszone B**) geldt dat archeologisch veldonderzoek noodzakelijk is bij bodemingrepen dieper dan 0,50 m onder het maaiveld en met een oppervlakte groter dan 100 m². Voor de derde beleidszone (**delen van verwachtingszone B onder de Zuiderzeeweg**) geldt dat archeologisch veldonderzoek noodzakelijk is bij bodemingrepen dieper dan 2 m onder het maaiveld en met een oppervlakte groter dan 500 m². Voor de vierde beleidszone (**verwachtingszones C en D**) geldt dat archeologisch veldonderzoek noodzakelijk is bij bodemingrepen dieper dan 0,50 m onder het maaiveld en met een oppervlakte groter dan 10.000 m². Voor de vijfde beleidszone (**verwachtingszones F**) geldt dat archeologisch veldonderzoek noodzakelijk is bij ingrepen in de waterbodem met een oppervlakte groter dan 2500 m². Voor de zesde beleidszone (**verwachtingszones F**) geldt dat archeologisch veldonderzoek noodzakelijk is bij ingrepen in de waterbodem met een oppervlakte groter dan 10.000 m². Voor de zevende beleidszone (**verwachtingszones E**) geldt dat archeologisch veldonderzoek noodzakelijk is bij bodemingrepen dieper dan 4,00 m ÷ NAP en met een oppervlakte groter dan 10.000 m². De laatste beleidszone (**verwachtingszones A-C en F-H**) betreft een clustering van gebieden waar geen archeologische resten meer aanwezig zijn als gevolg van grootschalig grondverzet (aanleg Ringweg A10 en Zuiderzeeweg). Voor deze beleidszone geldt bij alle bodemingrepen een vrijstelling van archeologisch veldwerk.

Voor de uitvoering van elk archeologisch veldwerk, zoals een Archeologische Begeleiding (AB), een Inventariserend Veldonderzoek (IVO) of een Archeologische Opgraving (AO), is een archeologisch Programma van Eisen (PvE) vereist. Hierin zijn de kwalitatieve randvoorwaarden en onderzoeksvragen voor het werk vastgelegd. Het vormt de basis voor verdere planning en kostenraming. Het PvE is onderdeel van de bouwprocedure. Het laten opstellen ervan behoort tot de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer van het bouwplan.

Voor het gehele plangebied geldt de wettelijke meldingsplicht. Dit houdt in dat ook in geval geen archeologisch vervolgonderzoek is vereist en toch bodemvondsten ouder dan 50 jaar worden aangetroffen dit aan Bureau Monumenten en Archeologie gemeld moet worden zodat in gezamenlijk overleg met de opdrachtgever maatregelen getroffen worden tot documentatie en berging van de vondsten.

Het voorliggende bureauonderzoek is uitgevoerd in het kader van het op te stellen Bestemmingsplan Schellingwoude, stadsdeel Noord. Afhankelijk van de grootte van het te verstoren oppervlak en de diepte van de exacte bodemingreep zullen in de grond aanwezige archeologische waarden worden verstoord.

Bronnen

Digitale bronnen

Cultuur Historische Waardenkaart provincie Noord-Holland. <http://chw.noord-holland.nl>
Archeologisch Informatiesysteem (ARCHIS)

Literatuur

- Battjes, H. *De soet stemmende Swaen van Waterland. Een cultuurhistorische en planologische verkenning*, Amsterdam 2006
- Bos, J.M., 'Brand in het archief', *Amstelodamum* jaargang 71, 1984
- Bos, J.M., 'Stadse fratsen in een Hollands veengebied. Archeologie van stad en land' *Westerheem* XXXIV, nr. 3/4, 1985, 110-123
- Bos, J.M., 'Landinrichting en archeologie: het bodemarchief van Waterland", *Nederlandse Archeologische Rapporten* 6, Amersfoort 1988
- BMA, *Ruimte voor Geschiedenis. Beleidsnota Monumenten en Archeologie* Amsterdam 2005-2010, Amsterdam 2005
- Cock, J.K. de, 'Historische geografie van Waterland', *Holland, Regionaal-historisch tijdschrift* 17, 1975, 329-349
- Dienst der Publieke Werken, 'Het bouwrijpmaken van terreinen', *Ons Amsterdam* 19/10, 1967, 290-294
- Eerden, R. van, 'De archeologische reservaten van 'Malta'', *Archeobrief* 12, 2, 2008, 13-18
- Gawronski, J., 'De voorloper van Durgerdam', *Ons Amsterdam* 53/12, 2001, 336-340
- Lutgert, J. (e.a.) *De Waterlandse Zeedijk. De geschiedenis van een oude zeedijk in Amsterdam-Noord*, Amsterdam 1994
- Provincie Noord-Holland, *Cultuur Verbindt. Cultuurnota 2005-2008 Provincie Noord-Holland*, Haarlem 2004
- Veerkamp, J.A.G., 'Mammoeten in Amsterdam? Een inventarisatie van archeologische aandachtspunten bij de aanleg van de Noord/Zuid Metrolijn', Amsterdam 1997
- Weerts, H. , P. Cleveringa, W. Westerhoff en P. Vos, 'Nooit meer: Afzettingen van Duinkerke en Calais', *ARCHEObrief* 2, 2006, 28-34

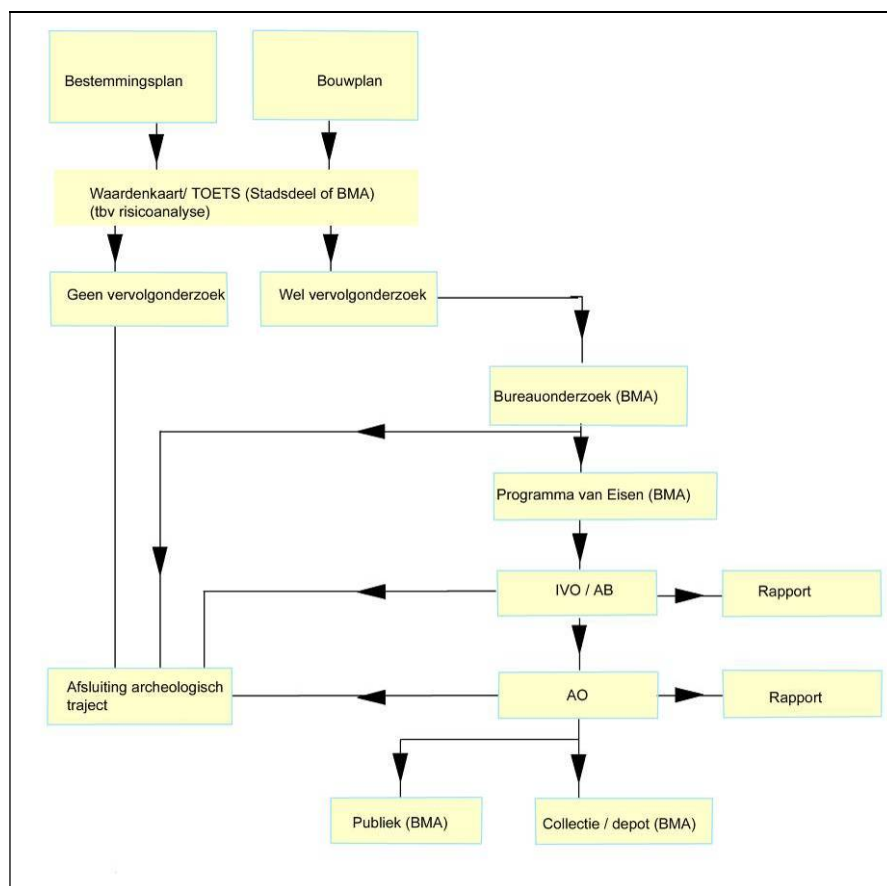
Appendix I: beleidsvarianten

Het archeologisch beleid wordt als maatwerk voor een bepaald plangebied in Amsterdam vastgesteld aan de hand van elf varianten, die een afweging bieden op basis van de aard van de verwachting in combinatie met de specifieke (oppervlakte/diepte) bodemingreep.

- 1: Gebieden met bekende archeologische waarden. Aangezien hier met zekerheid archeologische overblijfselen aanwezig zijn, is bij elke bodemingreep ongeachte het oppervlak of de diepte archeologisch onderzoek noodzakelijk.
- 2: Bebouwde gebieden met een hoge archeologische verwachting binnen het historische centrum van Amsterdam (tot en met de Vierde Uitleg: binnen de Singelgracht). Hier is bij bodemingrepen dieper dan 0,50 m onder het maaiveld en met een oppervlakte groter dan 50 m² archeologisch veldonderzoek noodzakelijk.
- 3: Gebieden met een hoge archeologische verwachting langs nog aanwezige historisch infrastructurele assen / in een historische woonkern buiten het historische centrum van Amsterdam. Deze gebieden zijn onbebouwd of de bebouwing dateert van vóór de 19de eeuw. Hier is bij bodemingrepen dieper dan 0,50 m onder het maaiveld en met een oppervlakte groter dan 100 m² archeologisch veldonderzoek noodzakelijk.
- 4: Bebouwde gebieden met een hoge archeologische verwachting langs nog in het landschap zichtbare historisch infrastructurele assen / in historische woonkern buiten het historische centrum van Amsterdam. De bebouwing dateert uit het einde van de 19de eeuw. Hier is bij bodemingrepen dieper dan de 19de- en 20ste eeuwse ophogingen en met een oppervlakte groter dan 100 m² archeologisch veldonderzoek noodzakelijk.
- 5: Bebouwde gebieden met een hoge archeologische verwachting langs voormalige (overbouwde of opgehoogde) historisch infrastructurele assen / in een historische woonkern buiten het historische centrum van Amsterdam. De bebouwing of ophoging dateert uit de 20ste eeuw. Hier is bij bodemingrepen dieper dan de 20ste eeuwse ophogingen en met een oppervlakte groter dan 500 m² archeologisch veldonderzoek noodzakelijk.
- 6: Onbebouwde gebieden met een lage archeologische verwachting in de landelijke periferie van Amsterdam. Hier liggen archeologische vondsten dicht aan het oppervlak, zodat relevante archeologische lagen kunnen zijn opgenomen in de bouwvoor. De bouwvoor heeft gemiddeld een diepte van 0,3 – 0,5 m waaronder een eerste sporenvak zichtbaar wordt. Hier is bij bodemingrepen dieper dan de 0,50 m onder maaiveld en met een oppervlakte groter dan 10.000 m² archeologisch veldonderzoek noodzakelijk.
- 7: Bebouwde gebieden met een lage archeologische verwachting binnen het historische centrum van Amsterdam (tot en met de Vierde Uitleg: binnen de Singelgracht). De bebouwing dateert uit het einde van de 19de en de 20ste eeuw. Hier is bij bodemingrepen dieper dan de 19de en 20ste eeuwse ophogingen en met een oppervlakte groter dan 10.000 m² archeologisch veldonderzoek noodzakelijk.
- 8: Terreinen met een hoge archeologische verwachting die als vaarweg in gebruik zijn binnen het historische centrum van Amsterdam (tot en met de Vierde Uitleg: binnen de Singelgracht). Hier is archeologisch veldonderzoek noodzakelijk bij ingrepen in de waterbodem met een oppervlakte groter dan 500 m².

- 9: Gebieden met een lage archeologische verwachting die als vaarweg in gebruik zijn binnen en buiten het historische centrum van Amsterdam. Hier is archeologisch veldonderzoek noodzakelijk bij ingrepen in de waterbodembinnen het historisch centrum en op enkele delen van het IJ groter dan 2.500 m² en buiten het historisch centrum groter dan 10.000 m².
- 10: Gebieden met een lage archeologische verwachting die onder water liggen, of die onder water gelegen hebben en ingepolderd zijn of opgespoten zijn. Hier is archeologisch veldonderzoek noodzakelijk bij ingrepen groter dan 10.000 m² of in de oorspronkelijke waterbodembinnen of in het oorspronkelijke maaiveld.
- 11: Gebieden zonder archeologische overblijfselen omdat hier al archeologisch onderzoek of grootschalig grondverzet heeft plaatsgevonden voor bijv. zware funderingen, kelders, tunnels ed. en gebieden in de voormalige landelijke periferie van Amsterdam buiten de Singelgracht met een lage archeologische verwachting die bovendien opgehoogd, onderheid en bebouwd zijn aan het einde van de 19de en in de 20ste eeuw. Hier geldt een vrijstelling van archeologisch onderzoek. Gebieden waar al archeologisch onderzoek heeft plaatsgevonden zijn wel indirect van belang voor archeologische planning omdat ze aanwijzingen geven voor de eventuele aanwezigheid van archeologische resten in omliggende gebieden.

Voor de beleidsvarianten, 4, 5 en 7 tot en met 10 geldt dat het dieptecriterium op de uiteindelijke beleidskaart nader wordt gespecificeerd.

Stroomschema archeologie BMA

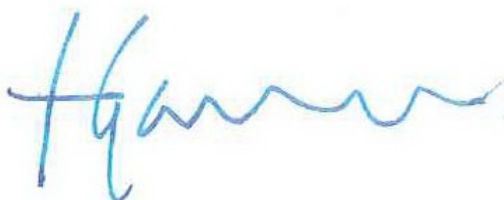
Appendix II: Vindplaatsen BMA

Topocode	Adres (eventueel toponiem)	Jaar Onderzoek
IJD	IJdoornpolder	1999

Colofon

Archeologisch Bureauonderzoek 08-132

Voor akkoord controle proces en waardestelling:

Hoofd afdeling Archeologie BMA
Prof. dr. J.H.G. Gawronski

Datum: 13 april 2011
Status: definitief
Redactie: prof. dr. J.H.G. Gawronski
Tekst: dr. J. Euwe en I. Lempke
Cartografie: drs. L. de Leeuw

© Bureau Monumenten & Archeologie, Gemeente Amsterdam, 2011
Postbus 10718, 1001 ES Amsterdam, 020-2514900

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op enigerlei andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van BMA. BMA aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.